

بررسی آدم ربایی و جرائم مشابه در حقوق کیفری ایران

مؤلف:

مخارفتاحی

(دانشجوی دکتری حقوق کیفری و جرم شناسی)

انتشارات قانون یار

۱۳۹۷

سرشناسه	: فتاحی، مختار، ۱۳۷۰ -
عنوان قراردادی	: ایران، قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	: بررسی آدمربایی و جرائم مشابه در حقوق کیفری ایران / مولف مختار فتاحی.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات قانون یار، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۱۴۲ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۶۰۵۵-۰۷-۹
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۳۷.
موضوع	: آدمربایی -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	: Kidnapping -- Law and legislation -- Iran
رده بندی کنگ	: ۱۳۹۷ م ۴/۱۶/۴۱۶ KMH
رده بند - یو.ی.و.	: ۳۴۵/۵۵۰۲۵۴
شماره کتابش سی ملی	: ۵۱۳۵۶۱۸

انتشارات قانون یار

بررسی آدم ربایی و جرائم مشابه در حقوق کیفری ایران

تألیف: مختار فتاحی

ناشر: قانون یار

ناظر فنی: محسن فاضلی

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۷

شمارگان: ۱۱۰۰

قیمت: ۱۷۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۰۵۵-۰۷-۹

مرکز پخش قانون یار: تهران، میدان انقلاب، خ منیری جاوید، پلاک ۹۲

۰۲۱۶۶۹۷۹۵۱۹

۰۲۱۶۶۹۷۹۵۲۶

فهرست مطالب

۹.....	پیشگفتار.....
۱۳.....	بخش نخست.....
۱۳.....	ماهیت، سابقه جرم انگاری و ارکان آدم ربایی و جرائم مشابه.....
۱۳.....	فصل نخست: ماهیت و سابقه جرم انگاری آدم ربائی و جرائم مشابه.....
۱۴.....	مبحث اول (ماهیت آدم ربائی و جرائم مشابه.....
۱۵.....	گفتار اول : ماهیت آدم ربایی.....
۱۵.....	بند اول : تعریف لغوی آدم ربایی.....
۱۶.....	بند دوم: تعریف اصطلاح آدم ربایی.....
۱۷.....	بند سوم: حدی یا تعزیری بودن آدم ربایی.....
۲۱.....	گفتار دوم (ماهیت جرائم مشابه.....
۲۱.....	بند اول (توقیف غیرقانونی.....
۲۵.....	بند دوم : قاچاق انسان.....
۲۵.....	بند سوم: اخفا مجرم و اموات.....
۲۸.....	بند چهارم: ربودن اعضا انسان.....
۳۶.....	بند پنجم: گروگانگیری.....
۳۸.....	مبحث دوم: سابقه جرم انگاری و جرائم مشابه.....
۳۹.....	بند اول (قانون مجازات عمومی مصوب ۱۳۰۴.....
۴۰.....	بند دوم (قانون مربوط به تشدید مجازات رانندگان متخلف ص ۱۳۳۵/۱۰/۵.....
۴۹.....	گفتار دوم: جرم انگاری آدم ربائی و جرائم مشابه بعد از انقرب.....
۴۹.....	بند اول: قانون مجازات اسلامی (تعزیرات) مصوب ۱۳۶۲.....
۵۱.....	فصل دوم : ارکان آدم ربایی و جرائم مشابه.....
۵۱.....	مبحث اول: رکن مادی.....
۵۲.....	گفتار اول: رفتار مجرمانه.....
۵۲.....	بند اول : رفتار مثبت مادی.....
۵۴.....	بند دوم (تعریف حقوقی عنصر رفتار.....
۷۱.....	بند دوم : استفاده از عنف تهدید و حيله (عدم رضایت یزه دیده).....
۷۲.....	بند سوم: خصوصیات بزه دیده.....
۷۵.....	بند چهارم: وسیله ارتکاب جرم.....
۷۶.....	بند پنجم: نتیجه مجرمانه.....
۷۷.....	مبحث دوم: رکن معنوی.....

- گفتار اول : قصد مجرمانه عام ۷۹
- گفتار دوم : قصد مجرمانه خاص ۸۱
- گفتار سوم: انگیزه ۸۱
- بخش دوم ۸۳**
- واکنش کیفری در قبال آدم ربایی و جرایم مشابه ۸۳
- فصل نخست: واکنش کیفری سرکوبگر ۸۳
- مبحث اول : مجازات اصلی آدم ربایی و جرایم مشابه ۸۵
- گفتار اول : مجازات ساده آدم ربایی و جرایم مشابه ۸۷
- گفتار دوم : مجازات مشدد آدم ربایی و جرائم مشابه ۸۷
- بند اول : کیفیات عام تشدید ۸۸
- گفتار سوم: مجازات شروع به جرم و همکاری در جرم ۱۰۲
- بند اول : مجازات شروع به جرم ۱۰۲
- بند دوم : مجازات همکاری در جرم ۱۰۶
- مبحث دوم) مجازات تبعی و تکمیلی آدم ربایی و جرائم مشابه ۱۱۲
- گفتار اول : مجازات تبعی ۱۱۳
- گفتار دوم : مجازات تکمیلی ۱۱۵
- فصل دوم: واکنش کیفری ارفاقی ۱۱۷
- مبحث اول : معافیت و تخفیف مجازات ۱۱۷
- بند دوم) عفو ۱۱۸
- گفتار دوم : تخفیف مجازات ۱۲۰
- بند اول : کیفیات مخففه قانونی ۱۲۱
- بند دوم : کیفیات مخففه قضایی ۱۲۱
- مبحث دوم: تعویق ، تعلیق ، نظام نیمه آزادی و آزادی مشروط ۱۲۵
- بند اول (تعویق صدور حکم و تعلیق اجرای مجازات ۱۲۵
- بند دوم (نظام نیمه آزادی و آزادی مشروط ۱۳۰
- نتیجه گیری ۱۳۳**
- پیشنهادات ۱۳۵**
- منابع و مأخذ ۱۳۷**

پیشگفتار

آدم ربایی و جرایم مشابه از مصادیق جرایم علیه اشخاص هستند که بیشتر از آن که موجب سلب آزادی و صدمات جسمی مجنی علیه شود، بیشتر شخصیت معنوی او را مورد تعرض قرار می دهد. این جرایم که به صورت خاص، یک ماده و به صورت عام، چند ماده از قانون مجازات اسلامی را به خود اختصاص داده و در منابع قوانین کیفری ایران، مصوبات فراوانی در مورد آن دیده می شود، اما کمتر در نوشته های حقوقی، مورد کنکاش و بررسی قرار گرفته است. هدف این مطالعه علاوه بر بررسی عناصر عمومی و اختصاصی این جرایم بررسی ماهیت آدم ربایی و جرایم مشابه آن باشد. با توجه به قوانین موجود و احکام فقهی در جرایم فوق و به خصوص تصویب قانون مجازات اسلامی مصوب سال ۱۳۹۲ ناسخ و منسوخ قوانین در تعدد و تکرار و تعلیق مجازات را مشخص نمودیم. نهایتاً به این نتیجه رسیدیم که ماده ۶۲۱ قانون مجازات اسلامی و قانون مبارزه با قاچاق انسان جوابگوی نیازهای حقوقی جامعه نمی باشد و کاستی های فراوانی در آن مسجده می باشد که خود می تواند موجبات سوء استفاده مجرمین حرفه ای شود. در این باب صرفاً یک کتاب به صورت تخصصی و حرفه ای انتشار یافته است. لذا در این مطالعه با اشاره به کاستی های قانون فوق سعی در ارائه پیشنهاد هایی در حد توان شده است. اهتمام و احترام به آزادی تن و تقویت و نگرش سلب آن جز در موارد استثنایی آن نیز به تجویز قانون، در اعلامیه های جهانی و منطقه ای، کنوانسیون های بین المللی، قوانین اساسی و ملی کشورها از جمله قوانین موضوعه ی ایران و فقه امامیه محل اجماع قرار گرفته است. اعمال و واکنش های محسوس و پیش بینی مجازات های شدید از نهاد های تعدیل کننده مانند تعلیق، موید خشم قانونگذاران و جرح احساسات بشری فطری نسبت به این پدیده ی مذموم است. توصیف بسیاری از فقهای عظام از ربایش و فروش انسان تحت عنوان محاربه و افساد فی الارض، پیش بینی ضمانت اجراهای سنگین در تاریخ جرم انگاری و کیفرشناسی ایران مانند اعدام، حبس موید و بلند مدت، نشان از تجهیز دائمی زرادخانه های کیفری جهت ریشه کن کردن این رویداد ناصواب دارد. تدقیق در اجزاء و ارکان این جرم و مقارنه ی آن با مفاهیم مشابهی چون توقیف و حبس غیرقانونی و نیز مخفی نمودن و قاچاق اعضای بدن و تبیین

فقهی این موضوع و نیز بیان خلاء های تقنینی موجود در خصوص این جرم ، وظیفه ی اساسی این مجال است .

نگارنده در این کتاب به جرم آدم ربایی در حقوق کیفری ایران و فقه امامیه پرداخته است . براساس فرضیات تحقیق در حقوق کیفری ایران مواد ۶۲۱ و ۶۳۱ قانون مجازات اسلامی و موادی از قانون مجازات ربایندگان اشخاص که مغایرت با مواد فوق ندارد مجری می باشند . از نظر عناصر مادی و معنوی تفاوت چندانی بین حقوق کیفری ایران و حقوق بین الملل وجود ندارد . در حقوق کیفری ایران تعدد واقعی و قاعده جمع مجازاتها مورد جرایم مرتکبه حین آدم ربایی پذیرفته شده در صورتی که این جرایم در اثر و یا در نتیجه آدم ربایی نباشد که در این صورت از عالی مشتمل بر مجازات می باشد . در این باب محدوده ی بررسی و تامل در قوانین موضوعه ی ایران بشماره رانقلاب و پس از آن و نیز فقه امامیه و کتب و رسالات ایشان خواهد بود و سپس به بررسی دادگاه کیفری در حقوق کیفری در مورد آدم ربایی و سایر جرایم مرتبط و مشابه پرداخته خواهد شد. از آنجایی که میان آدم ربایی و جرایم مرتبط مانند قاچاق انسان و فروش اعضای بدن ارتباط و نزدیکی وجود دارد ، نیز رویه ی دادرسی در باب این جرایم در سیر قانونگذاری ایران دارای شدت و ضعف بوده است می توان موارد یاد شده را از مسائل ابهامی این باب شمرد که سعی در روشن کردن آن در این مجال آرمان نگارنده است . این مسئله که آدم ربایی در جهان امروز با هدف رانگیزه ترهش انسان به سایر ملل به عنوان کارگر و برده و نیز قاچاق اعضای بدن وی و تجارت پر سود آن انجام می گیرد و نیز وهن و خوف ناشی از آن در سطح جامعه و ایجاد احساس ناامنی که منتهی به خونریزی صحیح و برخورد عالمانه ی مجریان احکام را می طلبد ، از مواردی است که ضرورت پرداخت به این مسئله را تبیین می نماید.

الف) طرح سوالات مرتبط با این اثر علمی :

۱. ماهیت آدم ربایی نسبت به سایر جرایم مرتبط و مشابه چیست ؟
۲. در حقوق کیفری ایران با توجه به وجود چند قانون و ماده قانونی در زمینه جرم آدم ربایی کدام یک قابلیت اعمال و استناد در احکام دادگاه ها را دارا هستند ؟
۳. آیا در حقوق اسلام در برابر جرم آدم ربایی و جرایم مشابه حکمی وجود دارد ؟

ب) فرضیه های مرتبط با این اثر علمی :

۱. به انتقال یک شخص بدون رضایت او از محلی به محل دیگر به وسیله زور، تهدید یا فریفتن آدم ربایی گفته می شود.

۲. عنصر قانونی جرم آدم ربایی در حقوق کیفری ایران مواد ۶۲۱ و ۶۳۱ قانون مجازات اسلامی است.

۳. در فقه ایه همواره در برابر جرایمی که با ربایش انسان ارتباط دارند احکام سنگین در باب تعزیرات وارد شده است که افساد فی الارض از جمله ی آنان قلمداد می گردد.

پ) اهداف و کاربدهای این کتاب در جامعه حقوقی کشور

بهروران اصلی این کتاب، رویه ی اول قانونگذار به منظور تدوین قوانین جامع و کامل برای شناسایی و ارائه ی تضییعات منافی مرتبط با ماهیت آدم ربایی و جرایم مرتبط، ایجاد ضمانت های اجرایی مناسب برای کنترل آن و جلوگیری از سوءاستفاده از برخی سودجویان از سکوت قانون و در مراحل بعد قوه قضاییه و معاکف جهت دقت در عملکرد خویش نسبت به صلاحیت ها و متضررین و بزه دیدگان از اعمال ربایش و قاچاق انسان و اعضای وی و اختفاء آن، جهت احقاق حقوق شهروندان در مواردی که اقدام به ارتکاب فعل مذکور می نمایند. همچنین دانشگاه ها و مراکز پژوهشی جرم شناسی و حقوق کیفری و سایر مراکز تحقیقاتی و پژوهشی که درخصوص موضوع حاضر اقدام به تدوین بررسی می نمایند. پرونده های بیشماری در زمینه آدم ربایی و قاچاق انسان و اعضای وی امروزه در محاکم دادگستری مورد دادرسی قرار دارند و این در کنار تشکیل سازمانهای مجرمانه و باندهای تبهکاری در سطح بین المللی برای فروش انسان و اعضای او بر اهمیت موضوع حاضر می افزاید. لذا تبیین این مسئله و اینکه بر اساس چه یافته هایی از علوم جنایی می توان با این نهاد مجرمانه مبارزه نمود، مبین انگیزه ی نگارنده در جهت اثبات منطقی موضوع می باشد. مهمترین هدفی که این تحقیق مبتنی بر آن است بررسی ماهیت آدم ربایی و جرایم مشابه میباشد که درلوی آن مهمترین مسائل و موضوعات قانونی - فقهی مدنظر قرار خواهد گرفت. هدف کلی این بررسی رفع تشابهات میان جرایم متفاوت در این باب و مشکلات موجود در جامعه حقوق و مراکز دادگستری است.